

ક્રમાંક:-કરજણ-૧૦૯૮/૧૨ ૧૪/૧૯/૬ (ભાગ-૨)

ગુજરાત સરકાર
નર્મદા, જળસંપત્તિ અને પાણી પુરવઠા વિભાગ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તા. ૧૫/૧૧/૨૦૦૦

પ્રતિ,

- અ.ઈ.શ્રી, કરજણ નહેર વર્તુળ, રાજપીપળા
- અ.ઈ.શ્રી, દમણગંગા યોજના વર્તુળ, વલસાડ
- અ.ઈ.શ્રી, કડાણા યોજના વર્તુળ, દીવડા કોલોની
- અ.ઈ.શ્રી, વડોદરા સિંચાઈ વર્તુળ, વડોદરા
- અ.ઈ.શ્રી, ઉકાઈ સિંચાઈ વર્તુળ, ઉકાઈ
- અ.ઈ.શ્રી, પાલનપુર સિંચાઈ યોજના વર્તુળ, પાલનપુર
- અ.ઈ.શ્રી, હિમ્મતનગર સિંચાઈ યોજના વર્તુળ, હિમ્મતનગર
- અ.ઈ.શ્રી, કાર પ્રવેશ નિવારણ વર્તુળ, રાજકોટ

વિષય :- સિંચાઈ વિતરણ વ્યવસ્થા માટે ભૂગર્ભ પાઈપ લાઈનના કામોમાં અનુસરવાની માર્ગદર્શક સૂચિકાનો અમલ કરવા બાબત.

સંદર્ભ :- વિભાગના તા. ૩-૪-૨૦૦૦ ના ઠરાવ ક્રમાંક : કરજણ-૧૦૯૮-૧૨૧૪-૧૯-૬૩ (ભાગ - ૨)

વિભાગના તા. ૩-૪-૨૦૦૦ના સંદર્ભ હેઠળના ઠરાવથી સિંચાઈ વિતરણ વ્યવસ્થા માટે ભૂગર્ભ પાઈપલાઈનના અભ્યાસ માટે અ.ઈ.શ્રી. મ. આ. તંત્ર, ગાંધીનગરના અધ્યક્ષપણા હેઠળ એક કમિટિની રચના કરવામાં આવી હતી. કમિટિએ પ્રસ્તુત બાબતે વિવિધ પાસાઓનો અભ્યાસ કર્યા બાદ તા. ૨૪-૧૦-૨૦૦૦ના પત્રથી તેમનો અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો. અહેવાલને આધારે, સિંચાઈ વિતરણ વ્યવસ્થા માટે ભૂગર્ભ પાઈપલાઈનના હવે પછી હાથ ધરવાના થતા મોટી સિંચાઈ યોજનાઓને સંબંધિત તમામ કામોમાં નીચે મુજબની સૂચનાઓનું ચુસ્તપણે અમલ થાય તેનું ધ્યાન રાખવા જણાવવામાં આવે છે.

- માર્ગદર્શક સૂચનાઓ:-૧) પાણીના પ્રવાહના દબાણને કારણે આર.સી.સી. નોન પ્રેશર કે પ્રેશર પાઈપને નુકશાન થવાકય જણાયેલ નથી. પાઈપ અંગેના આઈએસ ૪૫૮-૧૯૮૮ સી પેરા-૩માં જણાવ્યા મુજબ સામાન્ય રીતે ૭ મીટર (ટેસ્ટ પ્રેશર) પાણીના હેડ માટે સીમેન્ટ કોંક્રીટ તથા આર.સી.સી. નોન પ્રેશર પાઈપ વાપરી પરંતુ જો પાણીનો હેડ વધારે હોય તો આર.સી.સી. પ્રેશર પાઈપ જરૂરિયાત મુજબ વાપરી શકાય છે. લીકેજનો મુખ્ય પ્રશ્ન પાઈપોના જોઈન્ટ્સને કારણે ઉદભવે છે. આઈ.એસ. ૪૫૮-૧૯૮૮ પ્રેશર પાઈપમાં ફ્લેકસીબલ રબર રીંગ જોઈન્ટ(સ્પીગોટ અને સોકેટ જોઈન્ટ) વાપરવાનો આગ્રહ રાખે છે. જો સ્પીગોટ એન્ડ સોકેટ જોઈન્ટ્સ અને રબર રીંગવાળી આર.સી.સી. પાઈપો(પ્રેશર અને નોનપ્રેશર) વાપરવામાં આવે તો જોઈન્ટ્સ લીકેજનો પ્રશ્ન મહદઅંશે નિવારી શકાય.
- ૨) આર.સી.સી. પાઈપસની સરખામણીમાં એ.સી. પાઈપસની કિંમત ત્રણ ગણી કે તેથી વધુ છે. એમ.એસ. પાઈપની કિંમત છ ગણી કે તેથી વધુ છે. તેથી સિંચાઈના પાણીના વહન માટે આર.સી.સી. પાઈપના વિકલ્પરૂપે એ.સી. પાઈપ કે એમ.એસ. પાઈપ વાપરવી આર્થિક રીતે ખૂબ જ મોંઘી પડે અને તે પાઈપો વાપરવી યોગ્ય જણાતું નથી. તેમ છતાં ખાસ કિસ્સા તરીકે જ્યાં પાણીનું દબાણ ૧૦ મીટર કે તેથી વધુ હોય તથા ઓછી લંબાઈમાં(નદી, નાળા, કોસ કરવા) જરૂરિયાત હોય ત્યાં એ.સી. પ્રેશર/એમ.એસ. પાઈપ વાપરી શકાય.

પ્રમાણ

જોડાણ પાટ
વ્યવસ્થાપક અધિકારી
સરકારી સંસ્થા
અમલદાર

F-55
૧૦/૧૨/૨૦૦૦

1092
27-11-00

૨૩/૧૧/૦૦
૩૧/૧૧/૦૦

૨૭/૧૧/૦૦

UNIT G
Inward No.

૨૭/૧૧/૦૦

૨) સામાન્ય રીતે ફેક્ટરીઓમાં કોલર જોઈન્ટવાળી પાઈપો બને છે કેટલીક ફેક્ટરીઓ સ્પીગોટ એન્ડ સોકેટ જોઈન્ટવાળી પાઈપો ઉત્પાદન કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. જો તેઓને અગાઉથી જરૂરિયાત જણાવવામાં આવે તો તે ઉત્પાદન કરી આપે. સરકારશ્રી કક્ષાએ રેટ કોન્ટ્રાક્ટ દ્વારા જુદા જુદા ઉત્પાદકો પાસે જુદા જુદા ડાયામીટર વાળી પાઈપના ભાવ માંગી તે અંગે ટેન્ડરમાં સરકાર દ્વારા પુરવઠો પૂરો પાડવાની જોગવાઈ કરવાથી સ્પીગોટ એન્ડ સોકેટ જોઈન્ટવાળી પાઈપોનો ઉપયોગ ધાય અને જોઈન્ટ લીકેજનો પ્રશ્નો નહીંવત રહે.

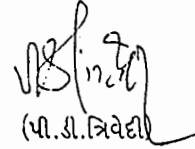
૪) જ્યાં જ્યાં પ્રવાહની દિશામાં ઢોળાવમાં પાઈપ નાંખવામાં આવેલ હોય તથા પાણીનું દબાણ ૨ થી ૩ મીટર કરતાં ઓછું હોય તો તેવા કિસ્સામાં કોલર જોઈન્ટ વ્યવસ્થિત રીતે સીમેન્ટ મોર્ટાર ભરી કરામાં હોય તો કંઈ વાંધાજનક જણાતું નથી.

વધુમાં પાઈપલાઈનનો ગ્રેડીયન્ટ બે કુંડીઓ વચ્ચે શક્ય હોય ત્યાં સુધી એક જ દિશામાં હોવો જોઈએ તથા વારંવાર બદલાવો ન જોઈએ. જેથી એર લોકીંગ નો પ્રશ્ન નિવારી શકાય.

૫) આર.સી.સી. (નોન પ્રેશર) પાઈપનો ડાયામીટર ૮૦૦ એમ. એમ. કે તેથી વધુ હોય તેવા કિસ્સામાં તથા પાણીનું દબાણ ૨ થી ૩ મી. હોય ત્યારે કોલર જોઈન્ટસ મુક્તી વખતે જોઈન્ટસને ફરતે સીમેન્ટ કોંક્રીટ ગ્રેડ એમ-૧ પનું ઓછામાં ઓછી ૧૦ સે. મી. જાડાઈ તથા પહોળાઈ ૪૫ સે. મી. રહે તે રીતે કોંક્રીટ પેડસ્ટલ વીથ રોમીનલ રેઈનફોર્સમેન્ટ બનાવવું જોઈએ.

૬) આર.સી.સી. (નોન પ્રેશર) પાઈપનો ડાયામીટર ૬૦૦ એમ. એમ. કે તેથી વધુ હોય તો તેવા કિસ્સામાં પાઈપની નીચે સીમેન્ટ કોંક્રીટ ૧:૩:૬ નું ૧૦ સે. મી. જાડાઈનું બેડીંગ પ્રોવાઈડ કરવું જોઈએ. જેથી પાઈપના અનઈવન સેટલમેન્ટનો પ્રશ્ન ન રહે.

૭) આર.સી.સી. (નોન પ્રેશર) પાઈપની ઉપર ઓછામાં ઓછું ૭૫ સે. મી. નું અર્થકુશન રહે તે રીતે પાઈપની એલાઈનમેન્ટ કરવી જોઈએ.

(પી.ડી.ત્રિવેદી)
ઉ.સ. (સિ. યો-૨)
જસંપાપુવિ

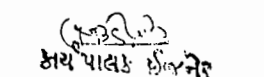
નકલ રવાના:-

- અ.ઈ.શ્રી.મ.આ.તંત્ર, ગાંધીનગર,
- સંયુક્ત નિયામકશ્રી, ગુ.ઈ.સં.સિ, વડોદરા,
- અ.ઈ.શ્રી, જ.સં.સિ.વ.નં-૧, અમદાવાદ,
- અ.ઈ.શ્રી, લઘુ.સિ.યો. (સીડીઓ), ગાંધીનગર

જા નં- ૨૧ / પાણીના પાઈપ ૫૨૪

જા નં- ૨૧ / પાણીના પાઈપ ૫૨૪
ગાંધીનગર
તા. ૩-૧૨-૨૦૦૦

નકલ રવાના પ્રતિ એકમ હસ્ટ ફા, એકમ- ૭૧, ૭૧૧, ૨૧, ૨૧૧, તથા ૫૨૪
૦૨૪ ૧૧૧ ૨૧૩

કચ પાલક ઈન્જનેર
જસંપાપુવિ
૦૨૪